

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХЕРСОНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

ЗАТВЕРДЖУЮ

Проректорка з навчальної та
науково-педагогічної роботи

Дар'я МАЛЬЧИКОВА

«18» вересня 2023 року

**РОБОЧА ПРОГРАМА
ВИРОБНИЧОЇ ПРАКТИКИ**

Факультет психології, історії та соціології
Кафедра психології
Галузь знань 05 Соціальні та поведінкові науки
Спеціальність 053 Психологія
Освітня програма Психологія
Курс 4
Рівень вищої освіти перший (бакалаврський)
Форма навчання денна

Івано-Франківськ 2023/2024 н.р.

Програма розроблена:

1. Танасійчук О.М. – кандидат психологічних наук, доцентка кафедри психології;
2. Тавровецька Н.І. – кандидатка психологічних наук, доцентка кафедри психології;
3. Крупник І.Р. – кандидат психологічних наук, доцент кафедри психології.

Деканеса факультету

Ірина ШАПОШНИКОВА

Затверджено на засіданні кафедри психології

Протокол № 1 від « 28 » серпня 2023 р.

Завідувачка кафедри

Олена ТАНАСІЙЧУК

Схвалено науково-методичною радою факультету

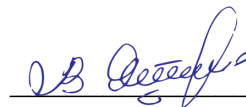
Протокол № 1 від « 30 » серпня 2023 р.

Голова ради

Наталія ТАВРОВЕЦЬКА

Керівниця навчального відділу

Яценко В.Ф.

**Робоча програма
Виробничої практики
здобувачів 4 курсу денної форми навчання**

ВСТУП

Виробнича практика є обов'язковим етапом практичного навчання, засобом успішної підготовки здобувачів спеціальності 053 Психологія до роботи практичним психологом. Практика проводиться в умовах максимально наближених до реальної професійної діяльності і стає початковою ланкою практичного засвоєння професії психолога.

Практична підготовка здобувачів Херсонського державного університету (далі ХДУ) здійснюється згідно з освітньо-професійними програмами підготовки шляхом проходження практики на відповідних підприємствах, в установах та організаціях згідно з укладеними договорами або у структурних підрозділах університету, що забезпечують виконання програми практики. Метою практики є формування та розвиток у здобувачів професійного вміння приймати самостійні рішення в умовах професійної діяльності, оволодіння сучасними методами, формами організації праці в галузі обраної спеціальності.

Програма практичної підготовки і терміни її проведення визначаються навчальним планом.

Термін проведення:

Курс	Назва практики	Семестр	Кількість тижнів	Термін проведення
4	Виробнича	7	6	13.11.2023 - 22.12.2023

МЕТА І ЗАВДАННЯ ПРАКТИКИ

Основна мета практики - здобуття здобувачами навичок практичної діяльності та їх підготовка до виконання функцій практичного психолога.

Практика побудована за принципом поступового поглиблення знань та умінь професійної діяльності психолога відповідно до теоретичних дисциплін, які вивчаються здобувачами.

Під час проходження практики здобувачі **ознайомлюються:**

- з особливостями планування та здійснення професійної діяльності практичного психолога на підприємствах, в громадських і освітніх закладах;
- поглиблення та закріплення власних теоретичних знань з психології; набуття навичок використання їх у практичній діяльності ;
- набувають досвід психологічної діяльності;
- виробляють уміння та навички, необхідні для вирішення професійних завдань;
- оволодівають формами і методами діагностичної, корекційно-розвивальної, просвітницької, дослідницької і навчально-виховної роботи;

- підготовка до проведення практичного психологічного дослідження, що дублює основні функції психолога бази практики;
- здійснення профорієнтаційної роботи (психологічні ігри, тренінги, профорієнтовані виховні заходи з метою популяризації професійної галузі практичної, соціальної та медичної психології);
- надбання навичок виконання функцій психолога на базі практики, здійснення власного психологічного дослідження;
- рефлексують свої особистісні якості і рівень практичної підготовленості до майбутньої професійної діяльності.

КОМПЕТЕНТНОСТІ, ПРОГРАМНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ ВИРОБНИЧОЇ ПРАКТИКИ

Програмні компетентності	Програмні результати
ЗК 1. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях. ЗК6. Здатність приймати обґрунтовані рішення. ЗК8. Навички міжособистісної взаємодії СК6. Здатність самостійно планувати, організовувати та здійснювати психологічне дослідження; СК8. Здатність організовувати та надавати психологічну допомогу (індивідуальну та групову); СК9. Здатність здійснювати просвітницьку та психопрофілактичну відповідно до запиту; СК10. Здатність дотримуватися норм професійної етики; СК11. Здатність до особистісного та професійного самовдосконалення, навчання та саморозвитку	ПР5. Обирати та застосовувати валідний і надійний психодіагностичний інструментарій (тести, опитувальники, проєктивні методики тощо) психологічного дослідження та технології психологічної допомоги ПР6. Формулювати мету, завдання дослідження, володіти навичками збору первинного матеріалу, дотримуватися процедури дослідження ПР7. Рефлексувати та критично оцінювати достовірність одержаних результатів психологічного дослідження, формулювати аргументовані висновки ПР10. Формулювати думку логічно, доступно, дискутувати, обстоювати власну позицію, модифікувати висловлювання відповідно до культуральних особливостей співрозмовника ПР11. Скласти та реалізовувати план консультативного процесу з урахуванням специфіки запиту та індивідуальних особливостей клієнта, забезпечувати ефективність власних дій. ПР12. Скласти та реалізовувати програму психопрофілактичних та просвітницьких дій, заходів психологічної допомоги у формі лекцій, бесід, круглих столів, ігор, тренінгів, тощо, відповідно до вимог замовника. ПР13. Взаємодіяти, вступати у комунікацію, бути зрозумілим, толерантно ставитися до осіб, що мають інші культуральні чи гендерно-вікові відмінності. ПР15. Відповідально ставитися до професійного самовдосконалення, навчання та саморозвитку. ПР16. Знати, розуміти та дотримуватися етичних принципів професійної діяльності психолога. ПР18. Вживати ефективних заходів щодо збереження здоров'я (власного й оточення) та за

БАЗА ПРАКТИКИ, ОРГАНІЗАЦІЯ ЇЇ ПРОВЕДЕННЯ:
Кафедра психології та за необхідністю інші установи.

ЗМІСТ ПРАКТИКИ:

Зміст програми виробничої психологічної практики та організаційні заходи щодо виконання наведені у таблиці 1.

Таблиця 1

Зміст програми виробничої практики	Організаційні заходи щодо виконання
Психодіагностична робота	Самостійне проведення психодіагностичної роботи: аналіз проблемної психологічної ситуації.
Психокорекційна робота	Самостійне проведення психокорекційної роботи, за результатами отриманими у процесі діагностичної роботи.
Профорієнтаційна робота	Самостійне проведення профорієнтаційного заходу
Індивідуальна робота	Підготовка до друку наукових тез за тематикою кваліфікаційної роботи

Список рекомендованої літератури

1. Афанасьєва Н. Є. Психологічне консультування фахівців екстремального профілю : теорія, методологія, практика. Харків : НУЦЗУ, 2017. 315 с.
2. Безпалько О. Спілкуємось та діємо: Навч.-метод. посіб. К.: Навч. книга, 2018. 112 с.
3. Вікова та педагогічна психологія : навчальний посібник [для студентів вищих навчальних закладів] / Н. М. Токарева, А. В. Шамне. Київ, 2017. 548 с.
4. Галян І.М. Психодіагностика: навч. посіб.. К.: Академвидав, 2011. 464 с.
5. Горностаї П. П. Методи групової роботи в системі освіти : методичні рекомендації. К., 2016. 64 с.
6. Крупник І.Р., Блинова О.Є. Соціальна психологія (з практикумом) : Методичні рекомендації до проведення лабораторних занять з курсу «Соціальна психологія (з практикумом)» : посібник для студентів спеціальності 053 Психологія денної та заочної форми навчання. Херсон : Гельветика, 2018. 64 с.
7. Маковська О.А. Психодіагностика професійної придатності : навчально-методичний посібник; Міністерство освіти і науки України, Глухівський національний педагогічний університет імені Олександра Довженка. Глухів : РВВ ГНПУ ім. О. Довженка, 2017. 70 с.
8. Моргун В.Ф. Основи психологічної діагностики. Навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів. К.: Видавничий Дім «Слово», 2016. 464 с.

9. Моргун В.Ф., Тітов І.Г. Основи психологічної діагностики. Навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів. К.: Видавничий Дім «Слово», 2016. 464 с.
10. Орбан-Лембрик Л. Е. Соціальна психологія : навч. посіб. К. : Академвидав, 2005. 448 с.
11. Основи соціальної психології : підручник для закладів вищої освіти / П.П. Горностай, М.М. Слюсаревський, В.О. Татенко, Т.М. Титаренко, Н.В. Хазратова та ін. ; за ред. М.М. Слюсаревського. Київ: Талком, 2018. 580 с.
12. Психологу для роботи. Діагностичні методики : збірник / [уклад.: М.В. Лемак, В.Ю. Петрище]. Ужгород : Видавництво Олександра Гаркуші, 2012. 616 с.
13. Савчин М. Вікова психологія: навч. посіб. К. : ВЦ «Академія», 2017. 368 с.
14. Скребець В.О. Основи психодіагностики: Навч. посіб. К.: Слово, 2017. 192 с.
15. Терлецька Л.Г. Основи психодіагностики. Навчальний посібник. К.: Главник, 2016. 144 с.
16. Шамлян К.М. Проективні методи дослідження особистості : підручник; Міністерство освіти і науки України, Львівський національний університет імені Івана Франка. Львів : ЛНУ імені Івана Франка, 2018. –456 с.
17. Khmil V. V., & Popovych I. S. Philosophical and Psychological Dimensions of Social Expectations of Personality. Anthropological Measurements of Philosophical Research, 2019, 16, 55-65 p.

Інформаційні ресурси

1. Методологія науки [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.inter-pedagogika.ru>.
2. Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія «Психологічні науки» . – Режим доступу: <http://www.pj.kherson.ua/>
3. Національна бібліотека України ім. В.І. Вернадського. – Режим доступу: <http://www.irbis-nbuv.gov.ua/>
4. Репозитарій Херсонського державного університету. – Режим доступу: <http://ekhsuir.kspu.edu/>
5. Сайт журналу «Освіта регіону. політологія, психологія, соціальні комунікації». – Режим доступу <http://www.vmurol.com.ua/index.php?idd=%D0%9E%D1%81%D0%B2%D1%96%D1%82%D0%B0%20%D1%80%D0%B5%D0%B3%D1%96%D0%BE%D0%BD%D1%83>
6. Сайт журналу «Психологічне консультування». – Режим доступу: http://pidruchniki.com/1584072034758/psihologiya/psihologichne_konsultuvannya_t_a_korektsiya
7. Сайт журналу «Психологічний часопис» . – Режим доступу: <http://ua.appsyjournal.com/>
8. Сайт журналу «Психологія». – Режим доступу: <https://eknigi.org/psihologija/>

9. Сайт Інституту соціальної та політичної психології НАПН України . – Режим доступу: <http://ispp.org.ua/biblioteka.htm>
10. Сайт Національної академії педагогічних наук України . – Режим доступу: <http://naps.gov.ua/>
11. Херсонська віртуальна бібліотека ХДУ. – Режим доступу: <http://dls.ksu.kherson.ua/dls/Library/Catalog.aspx>
12. Закон України «Про вищу освіту». [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://osvita.ua/legislation/law/2235/>
13. Пометун О.І. Запровадження компетентнісного підходу – перспективний напрям розвитку сучасної освіти [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.visnyk.Oiatp.org.ua> .
14. Болонський глосарій [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://bologna.owwz.de/glossar.html>
15. НОРМАТИВНО-ПРАВОВА БАЗА ДІЯЛЬНОСТІ ПСИХОЛОГА. Перелік документів, наказів, листів, які необхідно знати та використовувати в своїй роботі практичному психологу. – Режим доступу: http://school-9.at.ua/psixolog/norm-pravov_baza.pdf
16. Нормативно-правова база. Психологічний супровід та соціально-педагогічна робота. Лист МОН від 16.07.2021 № 1/9-363 “Про пріоритетні напрями роботи психологічної служби у системі освіти у 2021/2022 н. р.” . – Режим доступу: <https://imzo.gov.ua/psycholohichnyj-suprovid-ta-sotsialno-pedahohichna-robota/normatyvno-pravova-baza/>
17. Hudimova, A., Popovych, I., Baidyk, V., Buriak, O., & Kechyk, O. The impact of social media on young webusers’ psychological well-being during the COVID-19 pandemic progression. Revista Amazonia Investiga, 2021. Vol: 10(39), 50– 61. DOI: <https://doi.org/10.34069/AI/2021.39.03.5>
Popovych, I., Blynova, O., Zhuravlova, A., Toba, M., Tkach, T., Zavatska, N. Optimization of development and psychocorrection of social expectations of students of foreign philology. Revista Inclusiones, 2020. 7(SI). P. 23–38. <http://www.revistainclusiones.org/index.php/inclu/article/view/1657>

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ:

1. На основі плану роботи практичного психолога бази практики, здобувач-практикант формулює професійно-орієнтовані завдання.
2. В межах професійно-орієнтованого завдання здобувач - практикант самостійно або за допомогою практичного психолога розробляє відповідну програму діагностики вирішуваної проблеми.
3. Проводячи діагностичну роботу, здобувач-практикант повинен досконало знати процедуру дослідження та інструкцію, складати протокол, чітко реєструвати емпіричні показники, зіставляти результати діагностики з результатами спостереження за поведінкою досліджуваного.
4. Протоколи індивідуальних досліджень повинні містити інформацію про особливості виконання досліджуваними тестових завдань. Зокрема, має бути відображено особливості встановлення контакту психолога і досліджуваного,

- ступінь інтересу досліджуваного до виконання запропонованих завдань, спосіб їхнього виконання, темп роботи, рівень працездатності тощо.
5. Проведення індивідуальних досліджень включає проведення дослідження, обробку результатів, аналіз та інтерпретацію даних кожної методики, складання загальної психологічної характеристики досліджуваного і розробку рекомендацій. Групові дослідження включають проведення дослідження, обробку результатів, аналіз та інтерпретацію даних.
 - 6.Здобувач-практикант розробляє проведення групових та індивідуальних психокорекційних занять, які можуть бути спрямовані на 1) вирішення проблем шкільної дезадаптації (проблема невротизації, низького поведінкового самоконтролю, недостатнього розвитку окремих психічних процесів); 2) подолання нав'язливих страхів і високої тривожності; 3) оптимізацію самооцінки у певних сферах життєдіяльності; 4) подолання комунікативних бар'єрів та високого рівня конфліктності; 5) нівелювання дисгармонії особистісного розвитку.
 - 7.Психокорекційна робота розробляється й узгоджується спільно з керівником виробничої практики, а також практичним психологом організації, і проводиться лише в присутності чи за прямої участі останнього. Психокорекційна група може включати від 3 до 15 осіб.
 8. Розробити та провести психопрофілактичний захід, написати висновок за результатами заходу.
 - 9.Розробити та провести профорієнтаційне заняття у формі просвітницької бесіди чи тренінгу з елементами психодіагностики.

ПИТАННЯ ДО ЗАЛІКУ:

1. Основні напрями і школи консультативної психології.
2. Мета і завдання психологічного консультування.
3. Структура, основні процедури консультативного процесу.
4. Вимоги до особистості психолога.
5. Специфіка роботи практичного психолога.
6. Особливості встановлення і техніки підтримання контакту з клієнтами.
7. Правила складання психокорекційних програм для індивідуального і групового використання.
8. Основні методи і методики проведення психокорекційних заходів.
9. Правила оформлення та структура психологічної документації.
- 10.Форми психологічної допомоги.
11. Етичні принципи роботи психолога-консультанта.
12. Структура та основні елементи консультативного процесу.
13. Психогігієна, самодопомога, супервізорство в роботі психолога.
14. Консультативний контакт як особливий тип взаємодії.
15. Терапевтичний клімат як передумова встановлення консультативного контакту; фізичні та емоційні компоненти терапевтичного клімату.

ФОРМИ ТА МЕТОДИ КОНТРОЛЮ

Формою контролю ступеню набуття програмних результатів з практики є залік з диференційованою оцінкою.

Умовою допуску здобувача до підсумкового заліку є виконання програми практики, наявності позитивних оцінок з поточного контролю і представлення оформленого «Завдання-звіту».

Під час проходження практики контролюється та оцінюється наступне:

- трудова дисципліна, щоденна робота здобувачів;
- підготовленість здобувачів до проведення психологічного дослідження;
- підготовленість здобувачів до проведення психокорекційної та психопрофілактичної роботи;
- проведення здобувачами психологічної, психокорекційної та профорієнтаційної роботи;
- результативність всіх видів діяльності практиканта відповідно програмі;
- вчасна розробка і надання керівникам практики звітної документації.

ВИМОГИ ДО ЗВІТУ:

При завершенні терміну практики здобувачі повинні здати наступну документацію:

1. Описати та обґрунтувати використання обраних психодіагностичних методик для дослідження. Провести 5 психодіагностичних методик. Оформити протоколи психодіагностичного обстеження (5 протоколів). Узагальнити результати тестів і зробити загальний висновок щодо стану даної проблеми.
2. План психокорекційної роботи з описанням всіх передбачених заходів (5 занять). Протоколи проведення 2 психокорекційних занять.
3. План-характеристика профорієнтаційного заходу, висновок за результатами заходу.
4. Індивідуальне завдання. Підготовка до друку наукових тез за тематикою кваліфікаційної роботи.

Звітна документація повинна вестись українською мовою, бути акуратно оформленою у завдання-звіт відповідно до вимог єдиного стандарту на аркушах А4., обов'язково представленою для перевірки груповому керівнику і методисту. Звіт здається протягом двох днів після закінчення практики, а її оформлення триває протягом усієї практики.

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ:

Підсумковий контроль здійснюється в останні дні практики на базі практики. В умовах факультету здобувач складає залік в комісії під головуванням завідувача кафедри. На підсумковій конференції з виробничої практики обговорюються її результати, а здобувачі висловлюють свої враження та побажання.

Відповідно до «Положення про організацію освітнього процесу (Наказ ХДУ від 02.09.2020 № 789-Д) п.3.2.5 Положення про проведення практики; «Положення про проведення практики студентів Херсонського державного університету» (наказ ХДУ від 02.06.2017 № 337-Д) (Додаток 15)

<http://www.kspu.edu/About/DepartmentAndServices/DAcademicServ.aspx>

розроблено критерії оцінювання виробничої практики здобувачів ступеня вищої освіти «бакалавр» спеціальності 053 Психологія.

Критерії оцінювання УМОВИ ВИЗНАЧЕННЯ НАВЧАЛЬНОГО РЕЙТИНГУ

Форми оцінювання	Кількість	Максимум балів за 1	Разом
Психодіагностична робота	2	15	30
Психокорекційна робота	1	20	20
Профорієнтаційна робота	1	10	10
Індивідуальне завдання	1	20	20
Звіт про проведення практики	1	20	20
Всього:			100

ВИМОГИ І КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ

Оцінювання успішності за кожним із запланованих видів робіт здійснюється у відповідності до таких критеріїв:

Види робіт	Кількість балів за один вид робіт	Критерії оцінювання
Психодіагностична робота	30	Роботу виконано в подано вчасно. Психодіагностичну роботу виконано у повному обсязі, розглянуто всебічно ситуацію за запитом організації, визначено психологічну проблему, підібрано адекватні для її вирішення психодіагностичні методики. Методики оброблено за допомогою ключа, узагальнення та інтерпретація отриманих даних має комплексний характер. Рекомендації за запитом складено відповідно до вимог.
	21-29	Роботу виконано і подано вчасно. Психодіагностичну роботу виконано, проте ситуацію розглянуто обмежено, не враховано всі можливі джерела інформації. Визначено психологічну проблему, психодіагностичні методики є адекватними до проблеми. Системність охоплення всієї проблеми при її узагальненні є неповною.
	10-20	Роботу виконано і подано вчасно. Психодіагностичну ситуацію розглянуто частково, багато аспектів можливих її проявів не враховано, Узагальнення результатів за кожною психодіагностичною методикою не проведено, кожную методику подано окремо, не встановлено взаємозв'язки між ними. Рекомендації відсутні.
	1-9	Завдання виконано частково і у не визначений викладачем термін.
Психокорекційна робота	20	Роботу виконано і подано вчасно. Психокорекційна робота виконана у повному обсязі. Побудова

		психокорекційної програми прив'язана до результатів психодіагностичної роботи. Розроблено кожне психокорекційне заняття, всі вони у сукупність мають певну цілісність та послідовність. Здобувач демонструє обізнаність у загальних принципах, наукових підходах, правилах побудови психокорекційної роботи.
	11-19	Роботу виконано і подано вчасно. Психокорекційна робота виконана у повному обсязі, проте розробка кожного корекційного заняття не узгоджена із загальною ідеєю, науковими принципами її побудови. Зазначені недоліки є несуттєвими.
	1-10	Роботу виконано і подано вчасно, надано розробку психокорекційної програми, проте кількість розроблених корекційних занять не відповідає заданням програми практики, плани проведення окремих занять не узгоджено між собою, тому корекційна програма втрачає свою цілісність.
	0	Завдання не виконано у визначений викладачем термін
Профорентаційна робота	10	Роботу виконано і подано вчасно. Складено якісний, ґрунтовний план та програма виступу. Доведена актуальність та необхідність роботи психолога у сучасному світі. Висвітлені важливі моменти як професійної підготовки фахівця-психолога так і принципова відмінність якісної психологічної допомоги від звичайної бесіди. Застосована наочність для виступу. Матеріали розміщені у соціальних інтернет мережах.
	5-9	Роботу виконано і подано вчасно. Складено якісний план та програма виступу. Доведена актуальність та необхідність роботи психолога у сучасному світі. Матеріали розміщені у соціальних інтернет мережах.
	1-4	Роботу виконано і подано вчасно. Актуальність роботи психолога розкрито частково, багато аспектів щодо важливості психологічної допомоги не враховано.
	0	Завдання не виконано у визначений викладачем термін.
Індивідуальне завдання	20	Наукова стаття (або тези) підготовлено, перевірено науковим керівником, відповідає усім вимогам за змістом та оформленням, тези готові до друку
	10-49	Наукова стаття (або тези) підготовлено, перевірено науковим керівником, частково відповідає вимогам за змістом та оформленням.
	0	Завдання не виконане у визначений викладачем термін.
Звіт про проведення практики	20	Роботу виконано і подано вчасно; автор демонструє аналітичні здібності, здатність до самостійного, системного, логічного і послідовного мислення, мовно-стилістичну досконалість. Роботу оформлено відповідно до вимог.

	11-19	Роботу виконано і подано вчасно; виклад має логічний і послідовний характер, однак у тексті наявні певні неточності чи мовно-стилістичні недоліки. Окремим частинам викладу бракує аналітичного характеру.
	1-10	Роботу виконано і подано вчасно. Однак роботі суттєво бракує систематичного аналізу й логічного та послідовного викладу. Текст вирізняється значними мовно-стилістичними недоліками.
	0	Роботу не виконано у визначений викладачем термін.
	15-29	Доповідь підготовлено і виголошено вчасно, але без дотримання тих чи інших вимог, викладених вище.
	1-14	Доповідь містить прогалини та помилкові твердження. Доповідач не демонструє належної підготовки та/або не готовий відповідати на змістовні запитання.
	0	Доповідь не підготовлено у визначений викладачем термін.

ШКАЛА ОЦІНЮВАННЯ ЗДОБУВАЧІВ

Рейтинг здобувача вищої освіти, бали	Оцінка національна за результати складання екзаменів заліків	
	Екзаменів, диф/заліків	заліків
90-100	відмінно	зараховано
74-89	добре	
60-73	задовільно	
0-59	незадовільно	не зараховано